

A bírósági ülnökök jogai és kötelezettségei

Magyarország Alaptörvénye

27. cikk

(2) Törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélezésben.

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

680. § (2) **A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban** az elsőfokú bíróság tanácsa egy hivatásos bíróból és két ülnökből áll.

(5) A fiatalkorú elleni büntetőeljárásban ülnökként kizárólag

a) pedagógus,

b) pszichológus, vagy

c) a család-, gyermek- és ifjúságvédelmi szolgáltatás, gyámügyi igazgatás keretében az ellátottak gyógyítását, ápolását, foglalkoztatását, fejlesztését, ellátását, nevelését, gondozását vagy szociális segítségét, a gyermek sorsának rendezését közvetlenül szolgáló, egyetemi vagy főiskolai végzettséghez kötött munkakörben dolgozó vagy korábban dolgozó személy vehet részt.

(6) Az ítélezés során a hivatásos bíró és az ülnök jogai és kötelezései azonosak. A bíró kizárására vonatkozó rendelkezések az ülnökre is irányadók.

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

510. § [A munkaügyi perben eljáró bíróságok összetétele]

Munkaügyi perben az elsőfokú bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – ülnökök közreműködésével jár el.

Az ülnökökre vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) és a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.) tartalmazza.

A bírósági tárgyalások során az ítélezésben az ülnökök a tárgyalást vezető hivatásos bíróval azonos jogokkal bírnak, és azonos kötelezettségek terhelik őket. Az ülnökök – akárcsak a hivatásos bírák – függetlenek, ítélezési tevékenységük során nem befolyásolhatóak és nem adható számukra utasítás sem. Döntésüket a jogszabályok figyelembevételével saját belső meggyőződésük alapján hozzák meg. A bíróság, ha tanácsban jár el, határozatát szavazással hozza meg. A szavazás előtt az ülnökök az eljárást vezető bírótól felvilágosítást kapnak a döntéshez szükséges jogszabályokról, arról, hogy milyen határozat hozható az ügyben, büntetőügyekben pedig tájékoztatást kapnak arról, hogy milyen büntetések és intézkedések szabhatók ki.

Ülnöknek az a 30. évét betöltött magyar állampolgár választható meg, aki nem áll a cselekvőképességet érintő gondnokság vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt, továbbá büntetlen előéletű és nem áll közügyektől eltiltás hatálya alatt sem. (Bjt. 212. § (1) bek.)

Az ülnököknek az ítélezésben a hivatásos bírókkal azonos jogaik és kötelezettségeik vannak.

Az ülnökök megbízatása az általános választást követő 4 évre szól.

Az ülnökök a megbízatásuk időtartama alatt nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet sem

folytathatnak (Bjt. 212. § (3) bek.). Az országgyűlési képviselői megbíztatás, az önkormányzati képviselő-testületi tagság politikai tevékenységnek tekintendő. Nem politikai tevékenység a munkavállalói – szakmai, érdekvédelmi – szervezetben való részvétel.

Az ülnököt az igazságszolgáltatásban való részvételével összefüggő cselekménye tekintetében mentelmi jog illeti meg. A mentesség terjedelmére és az ülnök mentelmi jogának felfüggesztésére vonatkozó szabályokat a Bjt. 2. § (4) és (5) bekezdése tartalmazza.

A megválasztott ülnököknek bírói esküt kell tennie.

Az ülnököt a bíróság elnöke hívja be és osztja be az ítélező tanácsba. E tisztsége gyakorlásának idejére az ülnököt a Bjt. 221. § rendelkezései szerint távolléti díj, illetőleg tiszteletdíj illeti meg, amelyet a bíróságok költségvetésükből térítenek meg.

A Bjt. 221. § (1) bekezdésben foglaltak szerint a munkaviszonyban, kormányzati szolgálati, állami szolgálati, közszolgálati, egészségügyi szolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban, adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyban, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyban, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény szerinti rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél és a Magyar Honvédségnél szolgálati viszonyban, vagy foglalkoztatásra irányuló más jogviszonyban (szövetkezetenél munkaviszony jellegű jogviszonyban stb.) álló ülnököt ülnöki működésének időtartamára a távolléti díja illeti meg.

A Bjt. 221. § (1) bekezdésben meghatározott jogviszonyokban nem álló, vagy az ülnöki működése idejére munkabérből (díjazásban) nem részesülő ülnököt tiszteletdíj illeti meg. A tiszteletdíj mértéke az ülnök működésének minden napjára a bírói illetményalap (566.660 Ft) egy munkanapra eső összegének a 25 százaléka.

A Bjt. 221. § (5) bekezdése szerint az ülnök a hivatalos kiküldetésével járó költségeket a bírókra irányadó rendelkezések megfelelő alkalmazásával számolhatja el.

Joga az ülnöknek, hogy a behívásáról legalább egy hónappal korábban értesüljön, illetve, hogy kérésére, fontos okból a bíróság elnöke elhalaszthassa a működése megkezdésének időpontját.

Az ítélező tanácshoz beosztott ülnök joga, hogy a tárgyalandó ügyek tény- és joganyagát megismerhesse, arról őt az ítélező tanács elnöke tájékoztassa.

Az ítélet meghozatalát megelőző zárt tanácskozással kapcsolatos tanácskozási titok megőrzése az ülnök számára is kötelező. Ez vonatkozik a szolgálati, illetve az államtitokra is.

Az ülnök megbíztatása megszűnik (Bjt. 220. § (1) bek.):

- a) az ülnök halálával,
- b) a megbíztatásának lejártával,
- c) ha a 212. § (1) bekezdésében foglalt feltételek valamelyike már nem áll fenn,
- d) a 70. év betöltésével,
- e) lemondással (képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával),
- f) ha a 219. § (4) bekezdésében meghatározott esetben az ülnököt megválasztó képviselőtestület az ülnököt visszahívja.